

บทที่ 6

บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้ศัพท์ของชาวไทลื้อทั้งสองถิ่น จากผู้บอกภาษาไทลื้อทั้งหมด 10 คน โดยแบ่งเป็นชาวไทลื้อหมู่บ้านหยวน อำเภอเชียงคำ จำนวน 5 คน และชาวไทลื้อหมู่บ้าน ฟ่าสีทอง อำเภอเชียงม่วน 5 คน ได้สรุปผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ศัพท์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทลื้อทั้งสองถิ่น โดยจัดให้เป็นศัพท์เดียวกัน หรือเป็นรูปแปรของคำศัพท์เดียวกัน และการแยกคำศัพท์ต่าง ดังนี้

1.1 ผลการพิจารณาเปรียบเทียบศัพท์ภาษาไทลื้อทั้งสองถิ่นว่าเป็นศัพท์เดียวกันหรือพิจารณารูปแปรของศัพท์เดียวกัน แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 ผลความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงสระ พบเพียงการแปรรูปเสียงสระเดียว ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน 5 ลักษณะ คือ

1) การแปรรูปเสียงสระเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ความสั้นยาวของเสียงสระในคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเหมือนกัน ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหลัง สูง เสียงยาว ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหลัง สูง เสียงสั้น ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [u:] ~ [u]

2) การแปรรูปสระเดี่ยวซึ่งแตกต่างที่ระดับลิ้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1) การแปรรูปเสียงสระเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ระดับลิ้น ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหน้า กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหน้า สูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [e:] ~ [i:]

การแปรรูปเสียงสระกลาง ต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหน้า กึ่งต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [a:] ~ [ɛ:]

การแปรรูปเสียงสระกลาง ต่ำ เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง สูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [a] ~ [ɪ]

การแปรรูปเสียงสระกลาง ต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [a:] ~ [ɔ:]

การแปรรูปเสียงสระกลาง กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง ต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [e:] ~ [a:]

2.2) การแปรรูปเสียงสระเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ระดับลิ้นและความสั้นยาว ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหน้า กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหน้า สูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [e:] ~ [i]

การแปรรูปเสียงสระหน้า กึ่งต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง ต่ำ เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [ɛ:] ~ [a]

3) การแปรรูปเสียงสระเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ส่วนของลิ้น ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหน้า สูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง สูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [i] ~ [ɪ]

การแปรรูปเสียงสระกลาง กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหน้า สูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [e:] ~ [i:]

4) การแปรรูปเสียงเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ระดับของลิ้นและส่วนของลิ้น ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหน้า กึ่งต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง กึ่งสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [ɛ:] ~ [ə:]

การแปรรูปเสียงสระกลาง ต่ำ เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระหลัง กึ่งต่ำ เสียงยาว ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [a:] ~ [ɔ:]

5) การแปรรูปสระเดี่ยว ซึ่งแตกต่างที่ระดับของลิ้น ส่วนของลิ้น และความสั้นยาว ได้แก่

การแปรรูปเสียงสระหลัง กึ่งต่ำ เสียงยาว ห่อริมฝีปาก กับ เสียงสระกลาง ต่ำ เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ได้แก่ [ɔ:] ~ [a]

1.1.2 ผลความแตกต่างในเรื่องสัญลักษณ์ของเสียงพยัญชนะ การแปรรูปเสียงพยัญชนะ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ความแตกต่างในเรื่องสัญลักษณ์ของเสียงพยัญชนะต้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1) การแปรเสียงของพยัญชนะที่มีฐานกรณ์เดียวกัน แต่ประเภทของเสียงอาจเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันก็ได้ ได้แก่

[b] ~ [m]

[j] ~ [ɲ]

[ŋ] ~ [m]

[m] ~ [ŋ]

1.2) การแปรเสียงของพยัญชนะที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน แต่ประเภทของเสียงอาจเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันก็ได้ ดังนี้

การแปรรูปเสียงพยัญชนะตามประเภทของเสียงที่เหมือนกัน ได้แก่

[c] ~ [k]

การแปรรูปเสียงพยัญชนะตามประเภทของเสียงที่ต่างกัน ได้แก่

[f] ~ [p]

[s] ~ [c]

[k^h] ~ [s]

[k^h] ~ [h]

2) ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงพยัญชนะท้าย พบเพียง

1 เสียง คือ การแปรรูปเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน กับ เสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน ได้แก่ [ŋ] ~ [k]

1.1.3 ผลความแตกต่างในเรื่องของการลดพยางค์ รูปแปรของศัพท์เดียวกันอาจแตกต่างในเรื่องของการลดพยางค์ คือ การทำให้ศัพท์ลดพยางค์ลง อาจจะเป็นต้นพยางค์ หรือ กลางพยางค์ ซึ่งพยางค์ที่ลดลงไปนั้นไม่ใช่พยางค์ที่ทำให้มีความหมายเพิ่มขึ้นมาเพื่อบ่งบอก ลักษณะ ขนาด รูปร่าง ประโยชน์ หรือทำให้ความหมายเปลี่ยนไปแต่อย่าง

1.1.4 ผลความแตกต่างในเรื่องของการเรียงลำดับคำ รูปแปรของศัพท์เดียวกันในเรื่องของการเรียงลำดับคำ

1.2 ผลการพิจารณาเปรียบเทียบการแยกศัพท์ต่างภาษาไทยทั้งสองถิ่น

1.2.1 ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน มีรูปคำต่างกัน ซึ่งอาจเป็นพยางค์เดียว หรือ มากกว่าหนึ่งพยางค์ก็ได้ ถือว่าเป็นคนละศัพท์

1.2.2 ศัพท์ประกอบด้วยหน่วยคำ หรือพยางค์หนึ่งที่มีรูปแตกต่างกันทั้งหน่วยคำ หรือพยางค์ หรือแตกต่างกันในลักษณะที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์การพิจารณารูปแปรของศัพท์เดียวกัน ถือว่าเป็นคนละศัพท์กัน

1.2.3 ศัพท์เดียวกัน แต่มีจำนวนพยางค์ต่างกัน ซึ่งพยางค์ที่ต่างกันนี้ มีความหมายเพิ่มขึ้นมา เพื่อบ่งบอก ลักษณะ ขนาด รูปร่าง ประโยชน์ หรือที่มาของคำ แต่ไม่ใช่เป็นการลดพยางค์ ถือว่าเป็นคนละศัพท์

1.3 ผลการเปรียบเทียบการจำแนกศัพท์แปรภาษาไทลื้อทั้งสองถิ่น

1.3.1 ศัพท์แปรเดียว คือ ศัพท์ที่ชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นใช้จำนวน 1 ศัพท์เหมือนกัน หรือ ใช้ศัพท์ในลักษณะที่เป็นรูปแปรของกันและกันแทนหน่วยอรรถเดียวกัน

1.3.2 ศัพท์แปร 2 คือ ศัพท์ที่ชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน หรือใช้ต่างกัน จำนวน 2 ศัพท์ แทนหน่วยอรรถเดียวกัน

1.3.3 ศัพท์แปร 3 คือ ศัพท์ที่ชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน หรือใช้ต่างกัน จำนวน 3 ศัพท์ แทนหน่วยอรรถเดียวกัน

1.3.4 ศัพท์แปร 4 คือ ศัพท์ที่ชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน หรือใช้ต่างกัน จำนวน 4 ศัพท์ แทนหน่วยอรรถเดียวกัน

1.3.5 ศัพท์แปร 5 คือ ศัพท์ที่ชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกัน หรือใช้ต่างกัน จำนวน 5 ศัพท์ แทนหน่วยอรรถเดียวกัน

2. ความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น มีจำนวน 688 หน่วยอรรถ จากศัพท์ทั้งหมด 815 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 84.41 แบ่งเป็นหมวดคำนาม 485 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 70.49 หมวดคำกริยา 136 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 19.76 และหมวดคำวิเศษณ์ 67 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 9.73 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงสรุปอัตราความถี่การใช้ศัพท์เหมือนของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น

ชนิดของคำ	จำนวนหน่วยอรรถ	คิดเป็นร้อยละ
คำนาม	485	70.49
คำกริยา	136	19.76
คำวิเศษณ์	67	9.73

2.2 ความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น มีจำนวน 127 หน่วยอรรถ จากศัพท์ทั้งหมด 815 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 15.58 แบ่งเป็นหมวดคำนาม 87 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 68.50 หมวดคำกริยา 29 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 22.83 และหมวดคำวิเศษณ์ 11 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 8.66 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงสรุปอัตราความถี่การใช้ศัพท์ต่างของผู้บอกภาษาทั้งสองถิ่น

ชนิดของคำ	จำนวนหน่วยอรรถ	คิดเป็นร้อยละ
คำนาม	87	68.50
คำกริยา	29	22.83
คำวิเศษณ์	11	8.66

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบศัพท์และศึกษาอัตราความถี่การใช้ศัพท์เหมือนและศัพท์ต่างระหว่างชาวไทลื้อที่ใช้พูดในหมู่บ้านหยวน อำเภอเชียงคำกับหมู่บ้านฟ้าสีทอง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา โดยใช้ศัพท์ 815 หน่วยอรรถ นำไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาไทลื้อ จำนวน 10 คน หมู่บ้านละ 5 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ศัพท์ 815 หน่วยอรรถของชาวไทลื้อทั้งสองถิ่น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ทั้งสองถิ่นใช้ศัพท์เหมือนกัน มีจำนวน 688 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 84.41) 2) ทั้งสองถิ่น ใช้คำศัพท์ต่างกัน มีจำนวน 127 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 84.29) แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันแต่อย่างใด เพราะเมื่อพิจารณาจากการใช้ศัพท์ที่แตกต่างกันจะมีศัพท์ที่ทั้งสองถิ่นใช้เหมือนกันร่วมอยู่ด้วยจำนวนหนึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้คลุกคลีและอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำกรวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพสังคมของชาวไทลื้อที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกับชาวล้านนา มีสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต ความเจริญรุ่งเรือง การสื่อสาร การคมนาคมที่สะดวก และทันสมัยมากขึ้น จึงมีส่วนทำให้วิถีชีวิตของชาวไทลื้อได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้บอกภาษาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 50 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาจะมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาดั้งเดิมจากบรรพบุรุษมาเป็นเวลานาน และยังคงรักษาวัฒนธรรมต่างไว้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ของศัพท์

ภาษาไทยถือได้ดีกว่าผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อย เพราะผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยมักจะรับเอาวัฒนธรรมทางภาษาใหม่ๆ ในปัจจุบันเข้ามาใช้ผสมผสานกับศัพท์ภาษาดั้งเดิม จึงเกิดการแปรภาษาในการใช้ภาษาจนในที่สุดศัพท์บางคำอาจจะเลือนหายไปได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกผู้บอกภาษาโดยกำหนดตัวแปรทางสังคม คือ ผู้บอกภาษาทุกคนเป็น ชาวไทลื้อหมู่บ้านหยวนอำเภอ เชียงคำและหมู่บ้านฟ้าสีทอง อำเภอเชียงม่วนโดยกำเนิด และตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นตลอดเวลาจนถึงปัจจุบันไม่เคยย้ายที่อยู่ มีอาชีพทำนา ทำไร่ หรือทอผ้าไทลื้อ และใช้ผู้บอกภาษาเพศหญิงเป็นหลัก อันเนื่องมาจากผู้บอกภาษาเพศหญิงทำงานอยู่บ้านมากกว่าเพศชายที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงทำให้มีโอกาสในการเดินทางหรือติดต่อสื่อสารกับคนอื่นอื่นน้อย มีผลให้ภาษามีการเปลี่ยนแปลงได้น้อยกว่า แต่แนวโน้มในการใช้ศัพท์ของทั้งสองถิ่นจะยังคงใช้ศัพท์ที่เหมือนกันอยู่ถึงแม้ว่าในชีวิตประจำวันของชาวไทลื้อต้องพบเจอและพูดคุยกับชาวล้านนาที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้การใช้ศัพท์แตกต่างออกไปบ้าง เนื่องจากการสนทนาพูดคุยของชาวไทลื้อจำเป็นต้องใช้ภาษาล้านนา เพราะชาวล้านนาส่วนมากจะฟังภาษาไทยไม่ค่อยเข้าใจและรู้เรื่องนัก และชาวล้านนาส่วนใหญ่จะพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ซึ่งตรงข้ามกับชาวไทลื้อที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาล้านนา กล่าวได้ว่า ปัจจุบันชาวไทลื้อทั้งสองถิ่นยังคงใช้ศัพท์ที่เหมือนกันเป็นจำนวนมากในชีวิตประจำวัน เห็นได้จากศัพท์ที่ใช้แตกต่างกันมีเพียงร้อยละ 15.58 เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะสิ่งที่ควรศึกษาและทำวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรจะศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยที่ประเทศไทยและภาษาไทยที่สิบสองปันนา ว่ามีการใช้ศัพท์เหมือนหรือแตกต่างจากภาษาดั้งเดิมไปมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่สิบสองปันนา โดยผ่านการศึกษาศัพท์ที่สะท้อนวัฒนธรรมต่างๆ และเพื่อศึกษาว่าภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศไทยและสิบสองปันนามีการใช้ศัพท์แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
2. ควรจะศึกษาเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ของชาวไทลื้อในระดับอายุต่างๆ ในจังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่าน ว่าการใช้ภาษาไทยในชวงหลังมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในแต่ละชวงอายุ อันเนื่องจากการพัฒนาและรับเอาภาษาใหม่ๆ เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันตามกระแสสังคม
3. ควรจะศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทย ทั้งนี้เพราะเสียงวรรณยุกต์เป็นลักษณะสำคัญของภาษาถิ่นตระกูลไทย และการเปลี่ยนแปลงของระดับเสียงวรรณยุกต์มีนัยสำคัญต่อความหมายของศัพท์